

Rasprave s ovog područja pokazuju golemu erudiciju katkad i nedovoljno obuzdanu fantaziju. To su vrlo zanimljiva štiva s kojima se ne moramo ni u cijelosti složiti, niti ih uvijek treba u svim pojedinostima prihvatiti, ali nose draž otkrivanja zanimljivih područja, dovitljivost u međujezičnim previranjima, smjerove neistraženih putova, iskre nago-vještaja i smione zaključke, koji neodoljivo vuku na dalji rad: da se ili potvrde ili drukčije objasne.

Prof. M. Pavlović desetljećima je neprekidno prisutan na mnogobrojnim svjetskim, mediteranskim, balkanološkim, slavenskim i jugoslavenskim kongresima i znanstvenim skupovima koji obrađuju raznovrsnu jezičnu problematiku. Njegova se riječ uvijek slušala pomnivo, njegove polemike, kritike i opažaji uvijek su bili otvoreni, fundirani, duboko ljudski, taktični do krajnjih granica. Uživao je stoga nepodijeljene simpatije. Bio je rado viđen u predsjedništvima, u mnogim stručnim i strukovnim odborima, u uredništvima mnogih časopisa, a *Zbornik za filologiju i lingvistiku* (Novi Sad) kojemu je bio jedan od osnivača, posvetio je Pavloviću 4. i 5. knjigu, u kojoj je 57 domaćih i inozemnih učenjaka, prijatelja i učenika, tiskalo svoje priloge njemu u čast. U tom zborniku (4—5 i 16/1) izašla je golema bibliografija njegovih radova do godine 1972.

Prof. M. Pavlović nikada nije bježao od dužnosti, a s pravom je uživao mnoge počasti. Bio je dopisnim članom Srpske akademije nauka i umetnosti, član Odbora Srpsko-hrvatskog dijalektološkog i Općeslavenskog lingvističkog atlasa, za koje je sam obradio nekoliko istaknutih punktova, član Međuakademijskog odbora za onomastiku Jugoslavije i predsjednik Republičkog onomastičkog odbora Srbije, član Hrvatskog filološkog društva i Društva za rumunski jezik.

U tuzi oproštaja ne da se zaboraviti njegova pažnja, iskrenost, čestitost, a nadasve briga kako da se preko znanosti zbliže ljudi i narodi i kako da se mladi naraštaj odgoji u takvu duhu. Tom zadatku posvećivao je prof. Pavlović sve slobodno vrijeme, sve do prethodne zime kad je skrhan tugom za umrlim bratom i sam navukao bolest, koja je, bila jača i od njegove volje za životom i brža od želje da dospije riješiti preostale znanstvene zadatke na kojima je radio.

Petar Šimunović

BLAŽ JURIŠIĆ

(1891—1974)

Dana 10. veljače hrvatska je filologija izgubila velikog i vrijednog neimara profesora dra Blaža Jurišića, koji nas je ostavio u 84. godini tiho i skromno, onako kako je živio i proživio sav svoj život.

Prof. B. Jurišić rodio se 15. siječnja godine 1891. na malom otočiću Vrgadi, na razmeđu zadrarskog i šibenskog otočja, ukliještenom vijencem Kornata s mora i stolnim Biogradom s kopna. Ondje na otočiću među mrežama i maslinama, s težacima i pomorcima, proveo je djetinjstvo.

Klasičnu gimnaziju svršio je u Zadru, a filozofski i pravni fakultet u Zagrebu. Doktorom filozofije postao je godine 1916, a doktorom prava godine 1924.

Službovao je kao srednjoškolski profesor u Zagrebu, ali je za protunarodnih režima izbačen iz službe. Od godine 1930. do 1941. uređivao je »Hrvatsku reviju« u kojoj su svoju književnu afirmaciju stjecali prva pera hrvatske književnosti, među kojima su, spomenimo tek nuzgred, imena pokojnika: Vl. Nazora, I. G. Kovačića i I. Kozarčanina.

Kao profesor Više pedagoške škole, zatim Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Više pedagoške škole u Splitu odgojio je mnogobrojan znanstveni podmladak, kojemu je dao izvrsnu stručnu naobrazbu i bio uzorom divnih i ljudskih vrlina. Od 1950. razvio je golem i djelotvoran rad u Institutu za jezik Jugoslavenske akademije, radeći ustrajno na dijalektologiji, onomastici, pomorskoj terminologiji i jezičkoj paleografiji.

Neraskidivo vezan za more i svoju Vrgadu, kojoj se uvijek vraćao, već zarana je istraživao i prikupljao dijalekatsko blago svoga otoka. Prvi plod toga rada bila je pionirska dijalektološka studija *Govor otoka Vrgade* (Nast. vjesnik 1936—1938). Zatim je pristupio sintetskom radu na povijesnoj gramatici iz čega je rezultirala knjiga *Nacrt hrvatske slovnice, I.* (Zagreb 1944). Drugi njen dio nije nikada bio objavljen.

Potaknut Jagićevom ocjenom »drugorazrednih« spomenika bez značenja za hrvatsku književnost, ali od golemog kulturološkog značenja, ustrajno je pribirao i proučavao glagoljske listine i druge glagoljske spomenike, u prvom redu matice rođenih i vjenčanih. Znao je da su nevješti glagoljski zapisi vjeran odraz svakodnevnice naših najširih slojeva, njihov svojevrsan dnevnik. Matice sadržavaju bogatu onomastičku građu i važne su ne samo za antroponomastička proučavanja već i za određivanje starosjedilačkog karaktera preseljenim obiteljima. Iz tog nadasve »fonološkog« pisma i varijanata jezičnih oblika zrcale se dragocjeni napuci za povijesna i poredbena dijalektološka proučavanja. Rezultati takvog posla i gledanja ogledaju se u Jurišićevoj opsežnoj studiji *Glagoljski spomenici otoka Vrgade* (Rad JAZU 327, Zagreb 1967).

Na mukotrpnom poslu odgonetavanja nevještih glagoljskih poteza pri pisanju i bogatstva jezičnih preinaka svakodnevnog govora u glagoljskim spomenicima sa zadarskih otoka, a osobito iscrpno sa svoje Vrgade, mogao je izraditi dvije knjige o vrgadinskom govoru i objasniti mnoge jezične prežitke u današnjem govoru diakronijalnim studijem građe u glagoljskim maticama. Prva knjiga pod naslovom *Rječnik govora otoka Vrgade, Uvod*, Biblioteka Hrvatskog dijalektološkog zbornika, JAZU, Zagreb 1966, u stvari je jedna od naših najvrednijih dijalektoloških studija, najiscrpniji opis jedne naše regije. Druga knjiga *Rječnika* izašla je u istoj Biblioteci 1973. Taj je dio bio izradio pred dvadesetak godina, ali mu je tiskan gotovo pred samu smrt. Znam kako se djetinski radovao što je knjigu još za života stigao opipati, jer oči su bile već otkazale. Radio ju je desetljećima, i to upravo metodama povijesne i poredbene dijalektologije. Dokazivao je njime jedinstvo jezika u različitim dijale-

katskim krajevima u Hrvata. Taj rječnik ima dio ishodišta i u građi glagoljskih matica. On je njegovo životno djelo, prvi hrvatski dijalektološki rječnik i hrvatska dijalektologija može se njime ponositi.

A kad je nakon II. rata trebalo pročistiti pomorsku i ribarsku terminologiju od stranih jezičnih natruha, što su ih Mleci stoljećima sijali po našem primorju, prof. Blaž Jurišić obilazio je ili sam, ili ekipno i u suradnji s Jugoslavenskom ratnom mornaricom uvale, rtove, otoke, tjesnace, plićake i naselja i bilježio hrvatske pomorske izraze i zemljopisna imena koje smo unatoč stoljetnoj upotrebi u puku prepuštali zaboravu, a uzimali tuđe. Tu golemu građu samo je djelomično obradio (Pomorski zbornik 1, 1962), a glavnina je pohranjena u Institutu za jezik, odakle je prof. Jurišić god. 1959. otišao u zasluženu mirovinu.

U starijim godinama objavio je i nekoliko istaknutih toponomastičkih radova (Rad JAZU, 293; Ljetopis JAZU 59; Pomorski zbornik 2, 1964 i dr.).

Profesor B. Jurišić bio je uz to predavač, savjetnik, učitelj i prijatelj velikom broju mladih znanstvenika, kojima je ostao nenadmašenim uzorom marljivosti, ustrajnosti, točnosti, skromnosti i blagosti, a nadalje poštenja i uspravnosti. Pravi značaj! Sretan sam što sam ga znao i što sam od njega učio.

Petar Šimunović